

VAN

*Jan Engelvaart*

*Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galeries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk?*

*Jan Engelvaart (45, ongehuwd; advocaat bij Bureau Rechtshulp Dordrecht – binnenkort Vest-advocaten) is pianist in een big band.*

**Jan Pieter Nepveu**  
journalist

# ‘Ik houd nota bene zelf niet eens van de meeste jazz’

“ Ik ben sinds drie jaar pianist in *Big Band Blast!* uit Sliedrecht. Ik vind het geweldig om te doen natuurlijk, maar zie maar eens uit te leggen waarom. Ik houd nota bene zelf niet eens van de meeste jazz!

Muziek met aandacht voor harmonie spreekt mij het meest aan; originele en gedurfde harmonieën zijn een pre. Dat komt waarschijnlijk doordat ik pianist ben. En verder, maar het is zoeken naar de juiste woorden, moet muziek iets “sacraals” hebben. Anders gezegd, het moet mij een gevoel geven dat anderen misschien krijgen bij het zien van bijvoorbeeld een mooi vergezicht. Aan deze voorwaarden voldoet de big band-muziek.

Dat de meeste andere jazz mij niet aanspreekt komt waarschijnlijk omdat daarin het

componeren van harmonieën niet echt de hoofdschotel vormt. Wie over het big band-genre praat, bedoelt veelal het “swinggenre” uit het Amerika van de jaren dertig en veertig. De jazzgroepen werkten toen altijd met grote bezettingen, zoals de orkesten van Duke Ellington, Count Basie, Benny Goodman en Tommy Dorsey. Bekende nummers zijn “Sweet Georgia Brown”, en liedjes als “The lady is a tramp” en “My Funny Valentine” en – een voorbeeld van latere datum – “Fly me to the moon”. De muziek spreekt de mensen nog steeds het meest aan maar big bands voeren ook modernere jazzmuziek met verve uit.

*Big Band Blast!* is een goede amateur-big band, die zowel het ouderwetse werk als nieuwe composities speelt, wel eens een prijs wint, en soms belangrijke optredens heeft die je niet maar even kunt afzeggen. Zo waren we bijvoorbeeld onlangs op een bedrijfsseminar in het Concertgebouw Amsterdam.

Het is elke woensdagavond vaste prik: repeteren. Een repetitie, en veel meer nog een optreden, is allereerst een avond genieten, van de muziek, de teamgeest, de humor en de gezelligheid. Het zijn avonden waarop ik de grijze cellen die dagelijks het juridische werk doen eens helemaal op non-actief kan zetten. Dan ben ik echt helemaal advocaat-af. Ik doe niets aan acquisitie, ik werf geen cliënten onder de bandleiden, ben níet aan het netwerken, en ben ook niet aan het adviseren. De bij het vak horende “distantie” en “voorzichtigheid” kan ik helemaal loslaten. Het is een beetje alsof je uit de band springt. Er komt een hele hoop energie vrij en op de een of andere manier merk ik dat wel, de volgende dag. Aan het eind van een repetitie of concert voel ik me meestal bijzonder ontspannen en “los”. De volgende morgen zit ik nog wat met een “day-



*Repetitie van de Big Band Blast!*

De meeste big bands bestaan uit twintig of meer muzikanten en zijn vaak opgebouwd uit rijen saxofoons, trombones en trompetten. Onder de ‘ritmesectie’ vallen alle andere instrumenten, zoals slagwerk, percussie, bas, gitaar en piano.



*‘In een big band moet je je aan de partituur houden; zodra iemand een vrolijk riedeltje met herhalingen voor zichzelf begint, valt hij door de mand’*

after”-gevoel. Bij mijn weekplanning houd ik daarmee rekening. Donderdagmorgens om negen uur doe ik liever dossierwerk en geen gesprek met een cliënt.

Veel jazz spreekt mij niet aan omdat de originaliteit soms ver te zoeken is: altijd maar dat gesoleer over een repeterend akkoordenschema. Erg leuk om te doen trouwens, maar niet om te beluisteren. “In de beperking toont zich de meester” – dit gezegde lijkt in het overgrote deel van de jazz wat vergeten te zijn.

Het is een gezegde dat ook geldt voor goede advocaten. Als je voor een rechter staat, heb je niet veel tijd om je zegje te doen. Dan moet je niet gaan uitweiden en blijven herhalen.

In de jazzmuziek gebeurt dat vaak, maar een big band is het genre dat daar het minst last van heeft. Er is geen ruimte om te free-wheelen. Kenmerkend voor een big band is dat je je aan de partituur moet houden. Zodra iemand een vrolijk riedeltje met herhalingen voor zichzelf begint, valt hij door de mand.

Soms krijg je zestien maten de tijd. Maar je weet van tevoren dat je, of je nou op dreef bent of niet, in die paar maten je statement zult moeten maken.

Met je solo probeer je het publiek te boeien. Dat kun je doen door in *no time* een enorm aantal virtuoze noten de revue te laten passeren. Je kunt je doel ook bereiken door beperkt te zijn, door het thema waarop het nummer is gebaseerd, de melodie die het publiek graag terug wil horen, net wel of net niet aan te raken, zodat je de mensen een beetje kietelt, laat verlangen naar de terugkomst van die mooie melodie.

Voor een toppunt van mijn eigen muzikale beleving moet ik misschien wel terug naar januari 2004. Toen waren we op een prachtig groot podium in Heerhugowaard nogal erg goed op dreef, onder meer met de recente jazz-compositie “Home again” van ene Mike Tomaro, waar niemand – ikzelf inclusief – ooit van gehoord had, maar die onder de gegeven omstandigheden grote indruk maakte op het

gehoor. “Home again” opent met een stukje minimal music voor piano. Een simpel patroontje dat zich herhaalt en waarin minimale verschuivingen plaatsvinden en dat daardoor een bepaalde hypnotische uitwerking heeft op de luisteraars. De band haakt daar op in. Het wordt wilder en wilder en het publiek beleeft die opbouw mee, van kalm naar wild naar kalm. Het is een vrij uitzonderlijk stuk omdat er weinig big band-muziek begint met minimal music. Big band-muziek begint meestal met een enorm blazersfestijn.

In het algemeen kan ik geen nummer of song noemen uit het big band-genre dat er met kop en schouders bovenuit steekt. Dat komt doordat het merendeel van die muziek ons bereikt via geluidsdragers als cd. Muziek komt pas echt tot leven als het wordt uitgevoerd in je bijzijn. Reinbert de Leeuw (Nederlands klassiek geschoold pianist en orkestleider) zei pas nog op televisie dat het eigenlijk maar helemaal verboden moest worden om muziek op geluidsdragers vast te leggen. ”